

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 „
Negyed évre	3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.	

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Piac-u. 71. szám.
(Schwartz-ház) II. emelet, feljárt 1. fölépcsőn.

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György lap-metteur kezeihez is.

Debreczeni stílus.

— Aradi lapok Debreczenről. —

A „Debreczeni Szemle“ számára írta SPECTATOR.

A héten ismét kikaptunk egy kicsit. Csak úgy szeliden, finoman, keztyüs kézzel suhintották felénk a tárgyilagos kritika vékony, de csipős nádpalcáját. Nem flancos lemagázással, tartalmatlan cinizmussal, hanem jóakaratu őszinteséggel mutattak rá az aradi lapok arra a debreczeni stílusra, amely rányomja itt nálunk a bélyegét mindenkire. Művészetre, irodalomra, színházra, a magánéletben való érintkezésekre.

Kellemetlenül érinthetett — és érintett is bennünket a megrovási kaland, de nem haragudhatunk érte. Azaz ha haragszunk is a szókimondásért, akkor is igaza lesz az aradi véleményeknek.

Arad az ország egyik legnagyobb, intellektuális tekintetekben pedig az ország legműveltebb városa. Általánosságban és viszonylagosan még a fővárosnál is műveltebb. Ott egészséges alapokra van fektetve minden kulturális intézmény. Nem flancol, mint például Nagyvárad, nem affektálja a műveltséget, mint Kassa, Temesvár. Nemcsak a formákban, de teljes lényegében intelligens, előkelő, színházat, képtárakat, hangversenyeket, felolvasásokat lelki szükségletek kényszeréből látogató, könyveket nem a díszkötéseikért vásárló.

Két nagy lapja az *Arad és Vidéke*, az *Aradi Közlöny* a vidék legjobb lapjai (mellettük csak a szegedi nagy lapok említhetők), a színházának műsorán egy szezonban 16 opera szerepelt, mikor a budapesti operaháznak ugyanazon évi repertoárja 25, tehát az aradinál csak kilenccel több operából állott. Nincs valamire való zeneművész, aki Aradon ne hangversenyezett volna, hirneve, dicsősége első feltűnésekor.

Ettől a várostól tanulhatunk, tehát szeliden feddő tanításait meghallgathatjuk.

A debreczeni szintársulat elsőrangú operettművészei vendégszereplése alkalmából rámutatnak az aradi lapok arra, hogy a mi zseniális művészeink szertelenkedése miatt, tultemperamentumos stílusáért igenis a debreczeni színházlátogató közönség a felelős.

Minden városnak olyan színésze, sajtója van, amelyent megérdemel. A tenorista mi a fészkes fülemilének fedje a hangját, ha a közönség azt kívánja, hogy sakálként üvöltjön s ha finomabb nüanszok helyett bakakáromkodást, ha jóleső hatású, jellemző humor helyett artista-komikumot, kocográfia helyett a táncban akrobata mutatványokat vár a publikum.

Ha nem kap a közönség csak a botrányos szenzációkon, ha azt kívánja helyi lapjaitól, hogy minden reggelijéhez, ozsonnájához feltrancsirozzak egy-egy közismert, közszereplést betöltő ember becsületét s ha ilyen végül nem akad, akkor az újságírók maguk harapdáljanak, marjanak le egymás becsületéből

némely darabokat, természetes, hogy sajtójának stílusa ilyen értelemben fog kialakulni.

Ha valamely város közönsége csak úgy látogatja a hangversenyeket, ha a különböző zeneegyesületek szóban, képen és írásban megkonstruált botrányokkal csinálnak a művésztélynék kétes értékű reklámot, persze, hogy ama zenekörök le is szedik előzetesen az egymás művészei fejről a babért s homlokukról az elismerés szentelt vizét.

És bolond volna az a művész, aki pasztell-kék szint használna akkor, ha a közönsége ríktó vöröset óhajt.

Minden város közönsége maga termt magának művészi tónust, maga nevelheti helyes irányban, vagy térítheti le az egyenes utról az újságíró, zsinészeit s egyéb művészeit.

Arad nem színházi „hecc“-et látott a színházi vendégszereplésben, színészeit becsülte, szerette, meg volt elégedve velük. De ünnepelte a vendégművészetet, a magyar alakító művészet sok zseniális művelőjét s minden jó tulajdonságuk előtt kalapot emelt.

De szép hegedűszóban rámutatott arra a szertelenkedő stílusra, melyet a debreczeni közönség megkövetel tőlük. Pedig a mi zseniális tehetségű színészeink ott sokat halkítottak le a debreczeni tónusból, szordinót nyomtak a rikoltó stílusra.

Mi pedig nem haragudhatunk az aradi sajtó nyíltságáért, sőt az előkelő mezbe öltöztetett szókimondásból sokat tanulhatunk.

Debreczen szelleme most van az átalakulás stádiumában. Sok-sok évtized mulasztását kell pótolnunk s biztos szemmel, nagy körültekintéssel kell megállapítanunk azt a fix-pontot műveltségünk fokmérőjén, amely pontig kell emelkedni nálunk mindennek kulturális fejlődésünkben. Lényegben és formákban egyaránt.

A debreczeni port, melyet kiakarunk szorítani kövezési, csatornázási, vízvezetési programmunkkal, köztisztasági intézményeinkkel palotákban, egyre gyarapodó, városunk egyre szélesedő utcáiról, ne csak az egyre jobban szabott kabátjainkról rázzuk le, hanem az örök szépet, nemest, művészeteket szerető lelkünkről is.

ESTE.

A Debreczeni Szemle számára írta: TÓTH ÁRPÁD.

*Öregeste ódivatu költők
Bordalait sorra olvasom,
Agg betűk, mint nedves vén szőlőtők,
Huzódnak a sárga papíron.
Lugasoknak füszeres árnyéka
Fakó írás mögül rám lehel,
Ösmámorok édes maradéka
Rámborul mint rózsaszín lepel.*

Rémlik: ülök venyigetüznél, lent,
Kertek alján, őszi alkonyon,
Halk szüreti dal a hegyen átzenget.
Mellettem egy ősi billikom.
Duruzsoló zsarát meleg pirja
Két merengő régi arcraszáll:
Orczy Lőrinc a paraszt szítja
S rámosolyog jó Vitéz Mihály.

Dicséretlik új must sűrű mézét,
De még jobban az öreg bakart
Jó Lőrinc új gyönyörködve néz szét:
Megáldottad Uram a magyart!
Öreg kezészára meg se rezzen,
Emelintvén sulyos serlegét
És szól: „Áldomásra hadd feresztem
Öreg bajszom hős őszi derét”.

„Áldd meg Uram — ezt sóhajtja hosszan
Barna vesszők kék gerezdeit,
E tájon míg magyar serleg koccan,
Örök bűnök magja vesszen itt...“
Vitéz Mihály koccint rá s kupámát
Ráköszöntvén én is ő vele,
De valami irigy lárma támad
S foszlik álmodom színes szövete.

Lenn az utcán, a ről gázvilágon
Verekszik két tántorgó alak,
Rendőrgombok villogását látom,
Káromlástól rengnek a falak.
Öreg könyvem halkán összecsukva
Menekülők e látvány elől,
S kacag a szél a beteg, a pusztá,
Feketélő, vén hegyek felől...

A légy.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: Szabóné Jogáll Janka.

Nagymama, 70 éves. Gizi, 12 éves.
Tábornok, 75 éves. Zoli 15 éves.
A légy, kora ismeretlen.

(Régi divatu szoba mély ablakfülkékkel, hegyes lábu butorokkal. A kis pamlag, a székek világos mintájú selyemmel bevonva. Az egyik sarokban nagy, fehér cserépkálya... A tűz pattog, zümmög. Fát égetnek s a kályha öblöcskéjét virágfüstölővel hintették be. A falakon aranyrámás képek; meredt dereku, puderes fejű asszonyosságok, coffos, rendjeles urak. Egy csipketerítő asztalkán üvegborított óra ketyeg, porcellán pásztor és pásztorlányka között. Az apró, csillogó, fehérfüggönyös ablakok hófehér tájra szolgálnak. A havazás elállott... Az ablak hőmérője fagypontra mutat. Az ablak közelében asztal és két karosszék. Az asztalon egy kopott fedelű imádságos könyv. Ebben, a közepe táján, hervadt gyöngyvirág és egy kis csomó fekete haj, kék szalaggal átkötve. A szalagon, a könyv lapján megfakult nyomai a köncsepeknek. Az asztal másik végén ezüst burnótos szelence, fedelén egy szőke leány-arckép. A lány szeme kék, ajka piros, haja kis fésűvel letűzve, három szép fűrtben omlik le a halántékán. A két karosszékben a nagymama és a tábornok. Nagymama gyönyörű, szürke selyemruhát visel, igazi csipkével... Kendőcskéjéből ibolya illat árad. A tábornok bottal jár, meggörnyedt, de a szeme olyan fényes, mint a szentjánosbogár. A szoba másik végén Zoli és Gizi. Zoli vékony-

lábu, vastaghangu tudákos gimnazista. Már nem szokott dohányozni. A világ folyására azt mondja: abszurdum. Gizi sápadt, kócos felsőbb leány. A világnézete ennyi: minden fád. Asztal fölé hajolnak. Zoli égő gyertyával babrál. Gizi nézi a gyertyavilág utját. Egy fehér papíron fekszik a légy, téli dermedtségbe merülve. A légyre világítanak, azt melegítik és várnak.)

A tábornok (ki félszázad előtt a gyöngyvirágot és hajfűrtöt adta volt): Madame...

Nagymama (kinek ötvenéves arcképe ott van a szelencén): Generál...

A tábornok: Soha se hittem volna, hogy valaha még találkozunk.

Nagymama: A táncpróba... A szülők egykor elválasztottak és ötven év múlva összehozták az unokák...

A tábornok (kinek kormányozható fülbaja van, a kellő pillanatban hirtelen süket lesz): Madame...

Nagymama (összecsapja remek kezecskéit, nevetve, szörnyűködve): Bálban, éjfél után!

A tábornok (akarata ellenére fellobbanva): Hol azonban alig juthattam a közelébe! Egész sereg udvarló vette körül, a szeptemvir, a kancellárius folyton ott lábatlankodott. Az a szeptemvir... ej, ej... Festi a haját, asztmája van...

Nagymama (édesen nevet, igazgatja a csipkéit, pajkosan legyint a kendőcskéjével): Rágalmazó! (Kinéz a téli tájra.) Mindig ilyen volt. Ilyen önző... ilyen erőszakos, ilyen... féltékeny. Akkor is. Emlékezik?

A tábornok (nem hall semmit, de emlékezik. Erősen emlékezik. A nyaka veres lesz és a kezével megsimítja a szeméit): Madame?

Nagymama (rá se néz, ábrándozik, de a kezecskéire ráhuzza a csipkebodrot, mert érzi, hogy a tábornok folyton arra néz): Akkor is... Kétszer táncoltam a báróval, csak kétszer...

A tábornok (kezdi hallását visszanyerni): De egymásután!

Nagymama (oda se figyel, de a szeme megcsillan): Csak kétszer s akkor sem a jókedvemből, hanem a mama parancsára. És ezért vége lett a világnak! Haza ment, elutazott, levelet sem irt...

A tábornok (hallása megjön, a nyaka veresedik; eszébe jut vagy tíz gyáva, könyörgő levél a kis szőke fruska címére. Gunyosan, keserűen felnevet): Nem? Én voltam az, aki nem irt? Egyet sem?

Nagymama (az örök-szomorú kételkedés hangján): Anyám úgy mondta.

A tábornok (most már bizonyos abban, amit ugyis sejtett: a mama lépett közbe. Átnyilallik szívére a kérdés: minek? Már ugyis késő. Minek fedezné fel egy olyan asszony alattomos fondorkodását, ki már régen halott. Erőltetett vidámsággal csapja le az ezüst pikszis fedelét): Ugy! A dolog rendben volt. Ninettet elvette a báró és a hozományát, amelyet ugyis olyan gyanusan felettek a szegény katonától, előkelő ember verte el. Igen madame, a hozományát más verte el...

Nagymama (elragadó duzzogással, ennyivaló csipősséggel): Maga pedig más asszony mellett siketült meg...

A tábornok (nem hall semmit).

Nagymama (szünet után, békéltető hangon): Nagyon fáj?

A tábornok (nem hall semmit).

Nagymama (jóvátévő, józan, természetes han-

gon): A füle? (Hangosabban.) A füle? Azt kérdezem...

A tábornok (csattogtatja a szelence fedelét): Hja, a fülem, a fülem... (Felébredve.) Igen, crős fagyok és szelek idején. Szaggat.

Nagymama (fontoskodó hangon, mely a végén remegésbe ful): Borogatni kellene.

A tábornok (eszébe jut az ő sivár otthona, melyben a kutyamosón kívül csak egy leánycseléd van s az örökké csak a Zoli nadrágjait, gallérjait vasalja): Hja borogatni, borogatni!

Nagymama (egész elemében): Korpával, melegen, kis zsacsókban, félóránként. De vigyázva, gyöngéden, gonddal...

A tábornok (szomorúan bólintgat): Gyöngéden, gonddal...

Nagymama (már egészen visszahuzta ruhája ujjába a kacsóit, mert a tábornok már úgy nézi, de úgy, mintha meg akarná enni. Azt sem tudja, mit mond): Korpával, generál...

A tábornok (már a lehelletet is hallja. Erre a szobára gondol. A kályha közelében jó nyugágyon fekszik. Öreg, törődött, fázékony és csakugyan fáj a füle. Mellette úgy álmódja: tipegnek. Sarkatlan cipőben, melyet fekete szalag köt össze a bokán alól. Valaki lehajlik. Ibolya- és meleg korpailat fog rá szállani. Rózsaszín ujjú kacsósímul a beteg fülre): A legénynek nehéz, hideg, ügyetlen a keze.

Nagymama (hősiesen rántja elő aranyos kacsóit s az ölébe ereszti): Ügyetlen a keze...

A tábornok (elkapja az őrizetlen kacsót, rászoritja a bajuszát úgy, mint egykor): Madame...

Nagymama (azt hiszi: megnyilott az ég. Gyöngyvirág nyílik, nap süt, fent pacsirta száll): Generál...

Zoli (a háttérben nagyot toppant): Hopp! Hopp!

Gizi (a papirost zörgeti): Repülj, repülj, rajra, hopp! hopp!

A légy (felébredvén a gyertya fényétől és melegtől, bontogatja a szárnyait, emelgeti a fejét, lábát, repülni kezd): Zümm, zümm, zümm...

A tábornok (felriad): Mi az?

Zoli, Gizi (egyszerre): A légy! Az ostoba légy. Felébredt. Azt hiszi, itt a tavasz.

Zoli (tudákosan): Ki tudja pedig, mióta alszik. Plautus szerint vannak vén legyek, melyek...

Gizi: Tudod is te, mit mond Plautus.

Zoli (a legyet hajszolva): Repülj, repülj. (Gizihöz.) Jobban mint te, jobban mint a tábornok nagypapa.

Nagymama (ugy néz a légyre, mint aki nem tudja mit lát és úgy beszél, mint aki már nincs is itten): Repül, repül, él... felmelegedett... Istenem...

Zoli: Abszurdum! (Nevet.)

Gizi: Milyen fád! (Még jobban nevet.)

A tábornok (veres lesz még a szeme fehérje is): Ostobaság! Csapjátok le, fogjátok el... Le kell fujni, agyon kell ütni az ostoba bogarat!

Zoli, Gizi (utánna rohanak. Székre fel, székről le. Folyton csapkodnak, mindig mellé. A légy zümmögve egyre tova röppen előlök): Élni akar! Télen! Azt hiszi tavasz van és nap a gyertya-láng!

Nagymama (azon a hangon, melyen az asszonyok még hetven éves korukban is megsiratják az elvesztett boldogságot): Nem... Ne... ne... Ne bántások szegényt.

*****

Fájdalom, legjobb gondolatainkat leghitványabb gazembereink gondolják.

SAISON.

A sárbogárdi nász.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: TÁRNAI IVÁN.

Azt hiszem, minden ember életében van egy kor, amelyben kötelességének tartja, hogy az Ady Endréek szekerét huzza és elgázoljon vele minden eddigi nagyságot. Természetesen minden kornak meg van a maga Adyja, akit nem szükséges éppen annak hívni. Annak idején én magam is keresztül mentem ezen a fázison (amit leghelyesebben kamasz kornak neveznek) és több cimborával elhatároztuk, hogy pl. Jókai Mór egy vén trotli, akinek annyira dicsőített munkái csak álmodtak, sőt eddig tekintélynek tartott irodalom tanárunk is kireperálhatatlan csorbát ejtett presztízsen azzal, hogy ajánlani merte nekünk Jókai olvasását. Akkoriban mégis elolvastam tőle egyet-mást, történetesen Petki Farkas leányait is. Valósággal megbotránkoztam.

Hogy lehet így irni. Ennyi kevés ismeretével a regény szereplőinek. Hisz ez az ember, vagy oláh pakulárt nem látott soha életében, vagy félre vezetette magát az öreg Petki személyében. Hisz olyan abszurdum, amit ott leír, hogy nagyobbat még nem vetett emberfia papirra. Hogy egy magyar nemes leánya, egy pompában, fenyben nevelt elkényeztetett dáma, aki még pusztba földre se lépett soha, bele szeressen egy piszkos ruhájú pakulárba. Akinek gazdagságát meg lehet venni egy birka képében. Hogy ez a hölgy itt hagyjon szülőt, testvért, elvesse magától a fényt, a pompát és kövesse azt a bojtárt, na hát ilyet ép ésszel nem lehet irni.

Azóta olvastam Petki Farkas leányának hiteles történetét is, amely csakugyan megtörténtnek mondja az elbeszélés tárgyát. Tehát némi koncessiót voltam kénytelen adni a Jókai elítélésében, amit különben érettebb ésszel, összes munkáinak elolvasása után már nem is oly drákói szigorral fogalmaztam meg.

A napokban olvasom valamelyik lapban, hogy Sárbogárdon egy pronomenekkel diszitett hölgy egy paraszt fiúnak lett a felesége, Páratlan eréllyel és kitartással háritgatta el azokat az akadályokat, melyeket családja és társasága elibe gördített. Ott hagyta a szülői házat, feleserelte paraszti sorsral az uri módot, bekötötte piros kendőbe simára fésült haját és megosztja urával a napszámon keresett fekete kenyeret. Közben pedig zongora órákat ad, hogy ő is hozzon a konyhára valamit. És amellet boldog.

Én olvasom mindezeket az Urnak 1912. esztendejében, amikor a szerelem kezd ismeretlen fogalom lenni, amikor a házasság üzlet és nem szívek frigye, amelynek megkötéséhez csak az észnek lehet szava és nem az érzelmeknek. Amikor a szívet bátran ki lehetne törölni a szótárból, ha nem volna meg élet-tani feladata is.

Eszembe jut Jókai Mór és Petki Farkas leánya. És olyan jól esik ez az eklatáns cáfolata annak a hitnek, hogy már „nincs szerelem, nincs féltés“. Valahogy úgy örülök annak a boldogságnak, mely feledtetni azzal a kislánnyal azt az életet, mely adott neki mindent, csak boldogságot nem. Nem tekintem, ő a világért sem, valami demokratikus vívmány-nak, két olyan kaszt közeledésének, amely egymásban örökké ellenségét látja és fogja látni. Megvagyok róla győződve, hogy a lány rokonsága most sem

fogja elismerni az izzadságszagu sógorságot, mert hisz „Paupertas foetet“, de olyan végtelen jó érzéssel tölt el annak a kis menyecskének a szerelem adta bátorsága, mellyel szakítani tudott a tradíciók nevelte előítéletekkel és mert hallgatni a szive szavára. Szeretnék annak a fiúnak személyében lenni, mert azt hiszem, igen nagy lehet annak a boldogsága, akiért elhagyott a párja egy világot és akinek megadta az Isten azt, hogy ezért egy más, egy szebb világot adjon cserébe a szerelmesének.

Debreczeni Lajos,

a Ferencz József-rend lovagkeresztese.

Mintát állítunk most. Szobrot akarunk faragni acéltollal, hogy mindenkor rámutathassunk. Tessék: ilyennek kell lenni a művelt magyar polgárnak, közelebbről a debreczeninek.

Debreczeni Lajos műveltségét, intellektuális készségeit, észszerű humanizmusát, egyensúlyozott kedves lelkiületét tekintve olyan, mint a nagy, művelt nemzetek nagyiparos polgárai. Franciaország, Anglia, Amerika az odaváló Debreczeni Lajosok révén nagy, hatalmas és művelt. Nem hiába tüntette ki a királyi kegy a Ferenc József-rend lovagkeresztjével, nagyon helyén valók ezek az uralkodói elismerések, már csak azért is, mert egyes és más elmondani valók aktualisak lesznek.

Debreczen minden időben híres volt hentes iparáról, de bizony az eme és más iparüzők közt alig akadt nehány, aki, mint polgár s mint ember is igyekezett volna dicsőségére lenni ennek a nagy magyar városnak a kulturális haladás terén.

Főiskolákkal szemben holmi anyagi kötelezettségeknek csak eleget cselekedtek, de a társadalmi és közéletben nem sokat tettek a modern haladás javára; sőt sok esetben kerékkötői voltak annak. Színházat, művészetet, irodalmat csak a legutóbbi időkben kezdenek pártolni, holott anyagi jólétük nagyon is megengedné, hogy ne mondjuk kötelezővé is tenné őket erre.

Debreczeni Lajost azonban, az ő kivételes nagy hajlandóságával az általános műveltség megszerzésére már fiatal korában ott látjuk azok közt, akik a becsületes munka után csak úgy vágyakoznak az artisztikus életre. Nincs olyan kulturális mozgalom, melyből ki ne venné részét, nincs olyan kulturális intézményünk, amelyet szép lelke ösztönzéséből ne gyámolítana.

Mint szakembert éppen úgy mintául állíthatjuk, mint a mi művelt társadalmunk derék, nagy szellemi előkelőséggel rendelkező tagját, vezér-szereplőjét, anélkül, hogy személyével előtérbe akarna jutni. A művelt ember legfőbb erénye, az előkelőséghez megkívántató szerénység, nem enged meg neki, hogy önmagát reklamirozza, személyét kirívó módon adminisztrálja. De ott van mindenütt, ahol Debreczen minden téren való haladásáért sikra kell szállani és ahol egész emberre van szükség.

Jó szívével, aranyos, szelid jókedélyével ott látjuk mindenütt, ahol árvákat kell segíteni, könyvet kell letörölni, ahol a felebaráti szeretet megnyilatkozására szükség van. És jótékony anélkül, hogy megálazna, fitogtatás nélkül emeli fel azokat, akik az életküzdelmek sok-sok akadály-sövényén keresztül buktak. És nem kíván mást, mint hogy önmagával meg legyen elégedve. Nyugodt öntudattal, lelkiismerettel élni, harmónikus szép életet, az ő kedves család-

jával, embertársai szeretetében: ez az ő egyetlen célja.

Általában zavartalan köztetszéssel találkozott az ő szép kitüntetése, mely nagyon stilszerű az ő egyéniségéhez, a lelki műveltség egyik előfeltétele lévén a lovagiasság. Soha érdemesebbre nem hullott a királyi kegy fénye, mint az ő okos fejére, melynek képe szelíden mosolyog le ránk cimlapunkról.

Debreczeni Lajos nem beszámazott, nem idegenből hozta a mi városunkra lelki műveltségre való hajlandóságát. Itt született vele az Debreczenben, 1864-ben. Középközlait itt végezte a debreczeni gimnáziumban s annak elvégzése után gyámjának, a nemeslelkű Kuczik Gábornak országos híriü hentes nagykereskedésébe lépett be.

A hentes-ipar szakismeretét Budapesten sajátította el, ahol tovább képezte magát a felső ipariskolában, melynek elvégzése után külföldi körutat tett Ausztria nagyobb városainak szakmájába vágó iparát tanulmányozva. Azután átvette, mint Kuczik Gábor utóda azt az üzletet, melynek mintaszerűsége az egész országban híres 1896. év óta tartó vezetése alatt, bár ugyan mint cégtárs már egy évtizeddel ezt megelőzőleg ő irányította már, folyton fejlődő, modern szellemben ezt a kiváló nagykereskedést. Az 1860 óta fennálló üzlet így évről-évre virágzóbb lett, egyre jobban bővült a hentes-ipar minden ágának pompás művelésével. Nemcsak az országban lettek híresek a Debreczeni Lajos hentesárú készítményei, hanem a külföldön is s ma már piacot találnak azok mindenhol, mint a legkeresettebb világcikkek. Nagy mennyiséget képviselő szükségletét részben a kisebb husiparosok szolgáltatják, miáltal azoknak üzleti forgalma is azonnal biztosítva van, a debreczeni hentes-ipar fellendülését pedig nagyban elősegíti.

Társadalmi elismerésben nem egyszer volt már része Debreczeni Lajosnak. Nemcsak törvényhatósági bizottsági tag s mint ilyen igazán városatyja, hanem az ország egyik legkiválóbb s legnagyobb Kereskedelmi és Iparkamarájának is nagyképzettségű alelnöke. Hogy szakismeretét, nagy tudását az országban is kellőképpen méltányolják, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy népszerű vezére az Országos Husiparos Szövetségnek díszes tisztségű alelnöki állásában Tisztségeinek se szeri, se száma. Csak úgy emlékeztetből soroljuk fel azokat, lévén váltóbirálója az Osztrák-Magyar Banknak, igazgatósági tagja a Kölcsönös Segélyző-Egyletnek, felügyelő-bizottsági tagja az Ipar- és Kereskedelmi Banknak, számvizsgálója az Ipartestületnek.

De őt találjuk az ő nevét mindenütt, ahol kulturális mozgalomról van szó. A Csokonai-kör, Műpártoló-egylet kebelébe is hasznos tevékenységet fejt ki, jóindulatu kritikusa a színházi páholybérlető gárdának. Sőt az ő kedves családjában galamblelkű, művelt szellemű hitvese mellett művésznő is találtatik. Leánya *Margit* sürjen szerepel mint zongorajátszó és *füttly-művésznő* a helyi jótékonycélu hangversenyeken.

Bár a Gondviselés sok ilyen derék embert adna az országnak, de különösen Debreczennek, amelyre meg éppen ráférne, fölös számmal.

Szemlész.

*****

Bátran beszélni és oktalanul beszélni csaknem mindig egyugyanaz.

*

A bátorságnak több fegyvere van a szerencsétlenség ellen, mint az okosság.

Az öreg „Debreczen“ megszűnt.

Körülbelül egy félszázadéven keresztül szolgálta a függetlenségi politikát a „Debreczen,, című lap s igyekezett nehéz időkben gyámolítani e város kulturális törekvéseit. Valamikor nagy sulya, befolyása volt politikai, társadalmi életünkben, pedig csak ötször jelent meg hetenként s mint egész az utolsó két évtizedig minden debreczeni lap *pénteken* hiába keresték az emberek az uzsonnáikhoz. Ilyen babonás, szerencsétlen napon dehogyan jelent volna meg, még a félváros romba dőlhetne is. Csak a többi hétköznapokon vigyázott a hazára is. Simonffy Imre, a volt polgármester mindig azzal ijesztgette Hentaller Lajos, a lap szerkesztőjét:

— Vigyázzatok, a szabadelpvüparti hazaárulók egyszer egy pénteki napon eladják a hazát, mert a „Debreczen“ nem vigyázhat rá.

Hát a haza — bár mint mondják, — eladódott ugyan minden pénteki napon, de soha sem referáltatott. És él haza, áll Buda még most is. A „Debreczen“ azonban, mint a debreczeni függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye megszűnt, közel 50 éves fennállása után. Elment Thaly Kálmánok, Hentaller Lajos, Simonffy Imrék után. Hogy mennyire nem osztott, nem szorozott, számba se ment az „öreg“ Debreczen a városi közéletben már a legutóbbi időkben, mi sem bizonyítja jobban, mint-hogy alig vette észre a közönség kimulását. Pedig valamikor Hentaller Lajos, a nagy újságíró és költő Gáspár Imre, a kiváló publicista Kósa Barna, dr. Bakonyi Samu, dr. Benedek János, a neves író: Móricz Pál, legutóbb Szathmáry Zoltán szerkesztése alatt vezető szerepet játszott a helyi zszurnalisztikában. Az utóbbi pár év alatt azután a végelgyengülés tünetei vettek erőt rajta s kezdte cserben hagyni előfizetőinek törzse, az a 200—300 debreczeni polgár is, akik pedig még néhány évvel ezelőtt is szívósan ragaszkodtak az „ő lapjukhoz“. Egmásután fizettek rá kiadók, pártemberek s a héten végre kimult csöndesen, minden nagyobb feltűnés nélkül. Mint halljuk, ugyanezzel a címmel új napilap indul, de a lap tulajdonosai többé nem az a párt lesz, amely közel 50 évig tartotta kezei közt a „Debreczen“ tulajdonjogát, hanem kizárólag magánvállalat lesz.

*

+ **Furesa idöket élünk.** A mai ideges kor sok eseményei szinte érthetetlenül zajlanak le körülöttünk. A héten öngyilkos lett egy 14 éves gyerek... életunalomból. Csodálatos, érthetetlen, hogy virágos tavaszi idökben egy ifju lélek nem tud örömet találni az életben, mikor annak sulyos terhei még nem is az ő, hanem derék szülői vállán nyugszanak. Szinte elképzelhetetlen, hogy ennyire magába roskadjon s önmagával meghasonoljon egy ifju lélek. Nincsen más magyarázat, mint amit az orvosok hirdetnek: a degeneráltság oka. Eltespedt, akaratok hijjával való kores nemzedék származik le az idegbeteg ösöktől. Ha így haladunk, valóban igaza lehet annak a tudósnak, aki csak mostanában jósolta

meg, hogy valamikor úgy vész ki az emberiség, mint egy elképzelhetetlenül nagy bolondokháza. Ami perspektívának elég szomorú.

*

× **Egy ügyvéd bünpörét** tárgyalta a debreczeni törvényszék a héten, amely tárgyalás lefolyásáról a helyi lapok beszámoltak. Ezt megelőzőleg több fővárosi lap megtámadta a debreczeni újságírókat, hogy az ügyvéd ellen beadott feljelentésről nem emlékeztek meg. Hogy milyen helyes volt ez a derék eljárás, bizonyítja az eredmény. Az ügyész a tarthatatlan vádat elejtette az ügyvéddel szemben. Tehát ártatlanul hurcoltak volna meg egy embert. Bár a napilap mindíg ilyen óvatos volna, mint ez esetben s nem táplálná a közönség botrány-szeretletét.

*

= **Csöndes idök** következtek el Debreczenre. A színházi szezonnak vége, az orfeum szezon még nem kezdődött meg, a szórakozások terén némiképp bőjt állott be, melynek egyetlen disszonáns akkordja a kávéházi muzsika. Az embereknek ilyenformán bőven van idejük a nyári program tervezésére, bár az idén nagyon sok ilyen program nem lesz más, mint tervezet. A bankok igazgatói szigorú ábrázattal fogadják a kölcsönkérőket s egy vagyont ér a kiállított, de el nem használt váltóürlapok ára. Ezekben a csöndes idökben csoda-e, ha erőt vesz az embereken a rezignáció s ha egy hétre Hajdu megyében 10—15 öngyilkosság esik.

A színházi hét.

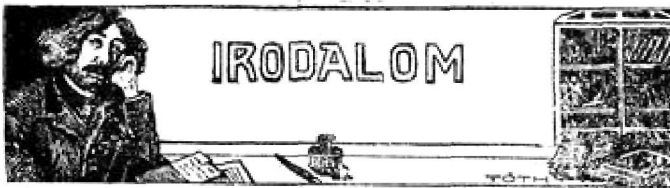
— Jegyzetek. —

Az utolsó színházi héten művészi érdekességek tekintetében a legrigolyásabb színházi habituének sem lehet panasza az igazgatóságra. Igazán fregoliasan tarka-barka műsort fabrikált össze Zilahy és táborkarának elméssége. Ennek a színes vendég szereplésekben gazdag repertoírnak tulajdonítható, hogy a közönség érdeklődése a színházi előadások iránt a maximális fokokra forrt fel s zsufolt házak mellett bucsuztak a debreczeniek a közel nyolc hónapos színházi szezonról.

Az érdeklődések középpontjában az aradi színtársulat énekes személyzetének két estére terjedő vendégfellépte állott. A karmesterrel együtt hét elsőrangú művész vendég szerepelt nálunk ugyanakkor, mikor a mieink az aradi közönség előtt szálltak nemes verseenyre, ugyanazon darabok nagyobb szerepeiben.

Természetes, hogy ennél jobb alkalom nem kínálkozhatik arra, hogy az összehasonlító kritika nagyon háládatlan utjaira tévedjenek a kritikusi tollak s a két város napi sajtója kifejezetten, vagy legalább a sorok között, nem is tudott megszabadulni az impressziós összehasonlításoktól, amely kritikának pedig nem lehet jogosultsága a művészetek elbírálásában. A művészetek végcéljáról lehet könyvtárakat összecsevegni, de szigorúan véve a dolgokat, egyes művészlelkek alakítását csak olyan irányban lehet elbírálni, hogy milyen mértékben igyekeztek

A Csokonai-kör közgyűlésre készül.

— Közgyűlés előtt. —

A Csokonai-kör nyugodt lélekkel nézhet az idei közgyűlés elé, amelyen mult évi életéről számol be. Alapító és rendes tagjainak száma az utóbbi év alatt szinte váratlanul megszorodott, régi jöltevihez ujak járultak, vagyoni ereje sem rendült meg, bár a Csokonai- és Emlék-kerttel együtt átadott a városnak több, mint 18,000 korona készpénzt. A tavalyi közgyűlés óta 200 rendes tag lépett be a körbe és több, mint 30 alapító tag fizetett be 50—50 koronát, özvegy Szilágyi Károlyné hagyatékából pedig 2000 koronát kapott a kör. A Csokonai-kör irodalmi tevékenységét nagyban fokozza, hogy most már több állandó pályadíjjal rendelkezik. A Telegdi Kovács László színműirodalmi alapítványából minden negyedik évben tűzhet ki 1000 koronás drámai jutalmat, Löfkovits Arthur 300 koronás adományából évenként hirdethet irodalmi pályázatot, nemsokára pedig megnyílik a Komlóssy Arthur nevére tet alapítvány is. Természetes, hogy ilyen körülmények között a választmány sem kíván a kör vezetésében gyökeres változást és a közeledő tisztújítás alkalmából egyhangulag a régi tisztviselők mellett foglalt állást. Az a tisztikar, amelyben az elnöki állásokat *Géresi Kálmán*, *Tüdös János* és *Kenézy Gyula* foglalják el, a titkári teendőket *Szávay Gyula* és *Kardos Albert* végzik, az anyagi érdekeket pedig *Kőrösi Kálmán* ügyész és *Tóth Emil* pénztáros gondozzák, bizvást elkormányozhatja a kör hajóját az irodalomnak még oly hullámozó vizein is.

A választmány körültekintő tapintattal járt el akkor is, amikor a megüresedő választmányi tagsági helyekre jelölt. A betöltendő 16 helyre 18 nevet ajánlott, t. i. a sorrend szerint kilépő régi 14 tagén kívül a következő 4 új névre hívja fel a közgyűlés figyelmét, dr. *Ballazár Dezsőre*, hr. *R. Kiss Istvánra*, dr. *Kuthy Sándorra* és dr. *Lóky Bélára*. Rendkívül szerencsésnek tartjuk éppen e 4 név csoportosítását, mert lehetőleg minden szempont számba van véve. Költői, tudományos és szónoki érdemek találhatnak ez összeállításban méltatást, de azonkívül nem feledkezett meg a választmány arról sem, hogy a Csokonai-kör nem csupán irodalmi társaság, hanem bizonyos tekintetben társadalmi egyesülés, amelynek a társadalom minden számottevő osztályával szoros kapcsolatban kell lennie, hogy a maga teljes hivatását betölthesse, hogy némely, az irodalmi élet határáján kívül eső fontos célját is megvalósíthassa.

Debreczeni fiatal író sikere. A debreczeniek egymásután aratják az írói, illetve tudományos sikereket. Most megint egy debreczeni ifju szép kitüntetéséről olvasunk. Dr. *Kardos Albert* tanárnak, az országos hírv irodalomtörténeti írónak fia *Kardos Lajos* bölcsészettanhallgató elnyerte a budapesti Egyetem egyik legnagyobb bölcsészeti-kari 250 koronás pályadíját. Arany János *Bolond Istók*-jának irodalomtörténeti és esztétikai méltatásával.

Irodalmi pályázat. A debreczeni Csokonai-kör Löfkovits Artur adományából pályázatot hirdet a következő költői tételre: „Szatira, mely foglalozhatik akár általános emberi gyöngeségekkel,

akár magyar társadalmi ferdeségekkel“. Jutalom 300 korona. A más kezével írott, jelíges levéllel el látott pályaművek 1912 október 15-ig adandók be a kör titkári hivatalához. (Debreczen, Reáliskola-utca 2.)

Ifjak irodalmi munkálkodása. A debreczeni róm. kath. főgimnázium Önképző-köre az idén felülemelkedett az önképzőköri színvonalon, ami dr. *Lóky Béla* tanár-tudós és *Bárdossy Ferenc* tanár-író érdeme. Irodalmi jutalmakat nyertek: *Bornemissza Géza* (7. o.) görög munkájával, *Farkas László* (8. o.) geológiai stb. dolgozataival, *Hadházi Ferenc* (8. o.) irodalmi munkájával, *Hegedüs Endre* (8. o.) szabad-előadásáért, *Kerpely Kálmán* (8. o.) történelmi, *Kovássy Miklós* (8. o.) természetrajzi munkáikért. Utóbbi egyébként a kör elnöki működéséért is elismerésben részesült. Nagyon helyes az ilyen pályadíjak kitűzése, a többi körök is példát vehetnének ettől az agilis körtől. Az évről ülésen a gimnáziumi ifjuság pompás zenekara és énekkara is sikerrel szerepelt a műsoron, *Hegersmann* egyfelvonásos *Gyujtogató*-jában pedig *Kovássy Miklós* sok műérzékrel tett bizonyosságot; *Hegedüs Endre* a vizsgálóbíró háládatlan szerepében igen jó volt.

Az e rovatban felsorolt művek kaphatók **Hegedüs és Sándor** könyvkiadó-hivatalánál, Kossuth-utca 4. szám.

*****

KÉPZŐMŰVÉSZET.

A Debreczeni Műpártoló Egyesület iparművészeti kiállítása.

A „Debreczeni Szemle“ számára írta: CSEMPE.

A Műpártoló Egyesület egyik mult évi választmányi gyűlése elhatározta, hogy a képzőművészeti kiállítások mellett, lehetőleg kétvétenként iparművészeti kiállításokat is fog tartani. Az első ilyen kiállítást 1912 tavaszára határozta el. Bár igen sokan voltak akkor, akik kételkedtek abban, hogy Debreczenben iparművészeti kiállítást lehetne rendezni, *Toroczkaí T. O.*, aki az egészet kezdeményezte, erős akarattal keresztül vitte az elhatározott újítást nagy munka árán, olyan iparművészeti kiállítást rendezett, amely nemesak a Műpártoló Egyesületnek lehet büszkesége, hanem Debreczen városának is. Ez az iparművészeti kiállítás igazolja legjobban, hogy tudással és kitartással vidéki város is képes oly ipari és iparművészeti termékeket előállítani, amilyenek a főváros iparművészeti kiállításain szerepelnek s hogy iparunk ereje kibírja a versenyt, ha van, aki jó mederbe terejle és érdek nélkül oda kormányozza, ahol az ipar igazi értéke kezdődik. De igazolja egyszersmind azt is, hogy a debreczeni iparosok szívesen áldoznak akkor, amikor haladásról van szó és hogy vannak közöttük sokan, akik nem riadnak vissza az áldozattól, még ha nincs is arányban azzal az anyagi haszonnal, amely ezt az áldozatukat visszatéríthetné.

A kereskedelmi tanintézet tornacsarnokában nyitotta meg *Weszprémy Zoltán* egyesületi elnök csütörtökön azt a kiállítást, amely a Debreczenben rendezendő iparművészeti kiállítások első felkiáltó jele. Zsufolásig megtelt valamennyi helyiség s mindenki a legnagyobb elragadtatással csodálta azt a gyönyörű munkát, amelyet egynehány fiatal művészünk és néhány lelkes és iparában tökéletes iparosunk a közönség gyönyörűségére és a műzslés nemesítésére végzett.

Két főcsoportra oszthatjuk a kiállítást. Az egyik a lakberendezési csoport, a másik a kis iparművészeti termékek csoportja. Az installáció munkáját a zseniális művész: *Toroczka* T. O. végezte. Úgyesen oldotta meg nehéz feladatát, mert a tornacsarnokot olyan két lakásra osztotta, amelyben bárki igazán örömmel lakna. Valamennyi szobának a beosztása az ő munkája s az ő terve után készült az ötszobás lakás minden butora. Az ötszobás lakás előcsarnoka felséges látvány, amely azonban nem gyakorol a nézőre hideg benyomást. Nincsenek disztelen nagy falak, hanem intim kis fülkék, kedves virágos polcok, szép képek, szőnyegek, butorok és kandalló olyan otthonossá varázsolják, hogy szeretnénk a kandalló mellett a nagy öreg karosszékbe ülni s a régi jó időkről mesélni. A mindenben teljesen modernet valami tözsgyökeresen magyar, régi igaz magyar zománca vonja be, a levegő, az összehatás, a nemesen szép, mély értékű magyar íz. A butorok sötétek s erőteljesen válnak el a faltól s mégis nem lehetne azon semmit változtatni, nem lehetne egyetlen darabot sem elvenni a helyéről. Oda teremtette azt a művész s ott van annak az egyedüli helye, ahol áll. Ugyanezt kell írunk az ebédlőről. Egészen új, eredeti gondolat fekszik ebben a beosztásban s elhelyezésben, de nem idegenszerű, hanem barátságos, bájos s mégis erőteljes hatás. De nemcsak a művészt, hanem a műiparost is a legnagyobb elismerés illeti. *Bessenyei* Gyula, akivel már találkoztunk az iparművészeti társulat kiállításán adott testet annak a gondolatnak, amely *Toroczka* agyában született meg. Nehéz feladatát pompásan oldotta meg. Új, eddig egészen ismeretlen konstrukciókat kellett használni, hogy biztosan építhesse össze butorait. A bájos, kedvességében is tökéletes lányszoba is mindkettőjüket dicséri. Az a tiszta, gyöngéd levegő, amely ebben a szobában árad el, mindenkit föltétlenül teljesen megnyer. A gyakorlott, teljesen öntudatos iparművész és művész lelke tud csak olyan finom kontrasztot két szobában teremteni, mint amilyen a lányszoba s az ebédlő közt van. Ezek a lakások beszélnek, lelkük van, nem rideg falak s butorok, hanem barátai a szépet szerető embernek. Nem menedékek, ahová az ember a rossz idő elől menekül, csak enni és aludni jár, hanem olyan helyiségek, ahová vágyunk, amelyek lekötnek. A hálószoba olyan, mint egy darab napsütött természet. A tervező *Toroczka* az iparos *Girtsis* és *Tsa* Mennyre megértette itt is egymást a tervező művész és a műiparos. Egyszerű sima butor, amely a legfontosabb munkát kívánja. S ezt a munkát meg is találjuk ebben a szobában. *Kovács* Gyula férfi-szobájában is sokáig kell gyönyörködnünk. Kényelmes, nemes anyagból készült, szép terv megtestesítője. Barátságos, de a férfi-szoba kellékei mind megtalálhatók benne. Valóságos új karakter ez a szoba is, amely önállóan jelenik meg testvérszobái között, de hozzátartozik a családhoz.

A télikert választja el az ötszobás lakást a háromszobástól. *Kontsek* Géza Nizzai virágcsarnokából került ki ennek az anyaga. A háromszobás lakás *Bors* Károly terve. Ez a három szoba is tökéletes művészeti érték, s műremekei a debreczeni asztalosságának a benne elhelyezett butorok. A férfi-szoba, melyet *Killer* Ede készített, *Bors* Károly legszebb tervei közé tartozik. Mély tónusu, magyar faragásos butor, amely azonban teljesen új gondolat, egészen új alkalmazása a faragásnak. Összetömörítve, nagy felületekben alkalmazta a művész a

faragást, úgy, mint azt a kényelem s a szép megkívánja.

Az asztalos és kárpitos munka tökéletes, mintaszerűen szép. Ugyancsak *Bors* Károly terve után készítette *Schwarz* Vilmos azt a gyönyörű románstílusú ebédlőt, amely pompásan tölti be a szépen festett szobát. Ez a szoba a román stílus szépségeit gyűjti össze s tanúságot tesz arról, hogy igazi művészettel a régi stílus szépségeit milyen tökéletesen lehet modern keretbe önteni. A hálószoba, amelyet *Kovács* Gyula készített, valósággal szinkompozíció fában. A tervező művész felhasználta a sokféle színű fát arra, hogy tökéletesen szép összehatást érjen el s hogy a színnel segítse az anyagot a tökéletes széphez. Ez a színes, nemesen egyszerű butor is a tervező művész nagy érzékét és tökéletes voltát igazolja. A műasztalosok pedig olyan szép munkát végeztek, aminő csak elképzelhető. Nem sajnálták sem az anyag árát, sem a legnehezebb, legszebb munkát.

A lakberendezési csoport butorzatához tartozik még a két bőrgarnitúra is, amelyek a két előcsarnokban vannak elhelyezve. Az egyik *Köhler* Lajos, a másik *Szántó* Zsigmond lelkiismeretes, izléses munkája.

Áttérünk most már a második csoportra, a kisebb műtárgyak ismertetésére. *Zsolnay* a pécsi híres éorinművész ritka szép, nagy kollekciót küldött Debreczenbe. A zsolnaiak nagy részét a lakások díszítésére használták fel a tervezők. Ez a leghelyesebb is. Hiszen a zsolnainak az a rendeltetése, hogy élénkítse, kis színes, csillámló pontokkal tarkítsa a szobát. Mint a drágakő a szép ékszerben, úgy hat minden zsolnai a szép butorok között.

Ki kell emelnünk *Juhász* Árpád gödöllői festőművész nagy kollekcióját is. *Juhász* a legzseniálisab iparművészek közé tartozik, akinek legfőbb jellemvonása a szintizista magyarság. Hosszu ideig élt Mezőkövesden, hogy az ottani népviseletet tanulmányozhassa. Mint a „Magyar Nép Művészete” című munka főanyaggyűjtője, ismeri Magyarország minden zegét-zugát. Rajzban végig tanulmányozta az összes népviseletet, a népművészet minden termékét. És ezt a fáradságos, de mindenesetre lehető legmélyebb tanulmányt arra használja fel, hogy a közönséggel megismertesse azt, hogy mi a magyar. Bámulatos finom stilizáló érzékkel vannak megrajzolva kis mezőkövesdi bábjai és csodálatosan szép színekkel van visszaadva a matyó népviselet a maga teljes hűségében. Képeiben, amelyek a szobák falait díszítik, szintén ezt a tárgyat találjuk a legkülönbözőbb változatban. Különösen kiemelkedő az előcsarnokban levő nagy faliképe, amely a vasárnapi Mezőkövesdet ábrázolja. *Juhász* iparművészeti munkája igen nagy jelentőségű. A budapesti sajtó és közönség nagy örömmel fogadta mult hónapi kollektív kiállítása alkalmával s a debreczeni közönség is valóságos rajongással csodálja finom, előkelő munkáit.

A budapesti iparművészeti társulat szintén igen szép gyűjteménnyel szerepel a kiállításon. Számos mintaszépségű bőrmunka, fém- és kézimunka képezi a kollekciót. Ezek a világszerte ismert műremekek nagy gyönyörűséget szereznek a nézőnek s hirdetik, hogy a magyar iparművészet méltán foglal helyet európai legelső iparművész állami sorában. *Náder* Róbert, *Tull* Viktor, *Fischhof*, *Gondos* Emma, *Gányi*, *Kapits*, *Oppel* Magda, *Csurik*, *Márton*, *Damkó*, *Köntös* mind szebbnél-szebb tárgyakkal szerepelnek, amelyeket leírni nem lehet, csak látni.

A zseniális *Dávidházy* Kálmán nagyobb részt

Toroczkai T. O. tervei nyomán készült batik bőrmunkákat állított ki. Ez az általánosan ismert kiváló cég legutóbb is arany érmet hozott haza Turinból, ahol szintén sok Toroczkai tervvel szerepelt. Az ő szép, gondos, teljesen kifogástalan, művészi nivón álló tökéletes munkáit külön nem is kell jellemeznünk.

Antalfy Ferenc szintén számos igen szép bőrdiszermunkát állított ki. Köztük Lázár Györgyike igen szép tervei nyomán készült könyvkötéseket is. Ez a fiatal, igyekvő műiparos is tökéletesen dicséretre méltó munkát végzett s megérdemli a közönség figyelmét.

Vági István ékszerész termékei a kiállítás legszébb tárgyai közé tartoznak. Toroczkai T. O., Lázár Györgyike és Petrovics tervei után készült ékszerei annyira elűntek a sablonos ékszeremunkától, hogy élvezet belemélyedni a tanulmányozásukba. De nemcsak a tervek utáni munkában, hanem a tervezésben is biztos keze van. Váginak s ez olyan előny, amellyel igen kevés iparosunk dicsekedhet.

A fémmunkások közül *Sáfár* Miklóst kell első sorban kiemelni. Toroczkai T. O. tervei után készített számos munkája csodálatra méltó. Ő készítette e kiállítási butorok vasalásainak legnagyobb részét is. Levélszekrénye pompás kidolgozásával a terv minden szépségét érvényre juttatja, pezsgőhűtőjén pedig a legnehezebb fémműveleteket dolgozta fel művészi kézzel. *Drágus* nagykarolyibádogos pálmá tartója az előcsarnok disze.

De ki tudna mindent felsorolni. Legjobb tanács az, hogy mindenki győződjék meg saját maga arról, hogy iparunk s iparművészetünk Debreczenben mily fokon áll s arról, hogy milyen nemes munkát végez a Műpártoló Egyesület, amidőn iparművészeti kiállításokon a közönség műizlését és a magyar ipar izmosodását fejleszti. Ez az út mindenképpen a magyarság erősödésére vezet s a legjobb fegyverkezés minden idegen ármánykodás ellen. Olyan nemzet, amelynek nemzeti művészete volt, még sohasem bukott el, mert a nemzeti művészet és öntudat fajfentartó erővel bír.

ZENE.

A Zenede vizsga-hangversenye.

A debreczeni Zenede évváró-vizsgái mindenkor hangverseny számba mennek, de az idén tényleg kivételes nagy művelzetben volt részük azoknak, akik a Zenede felsőbb osztályait végezték.

Az ezévi növendék-anyag igazán valódi tehetségeket ölel fel s a 17 számból álló hangverseny keretében örömmel állapíthatjuk meg, hogy a Zenedének nemcsak tanrendszere kiváló, de zseniális mestere is. A Zenede énektanzakán határozott fejlődés konstatalható s ez Szőnyey Ilonkának, a tanszak művész tanárnőjének tulajdonítható. Bámulatossá szép eredményeket ért el tanítványaival s ennek a finom művészi izlésű énektanárnőnek eredményes munkájáért csak gratulálhatunk a Zenedének.

Erős tehetségként említjük a növendékek közül Varin Ferencet. Ez a fiatal ember igen nagy jövőre hivatott művészhetség. A növendékek közül kiváltak az énektanzakon Csiba Mici, Pálffy Irén, Erzsike és Piroška, Juhász János és Csath Kálmán, a zongora-tanzakon Dömsödy Mária, Tegdes Margit, Nagy Vilike, Tikos Etelka, Propper Zsuzsika, Fialka Sárka, Pálffy Jozefin, Szabó Etelka és Greckó Ilona.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a *Debreczeni Kölcsönös Segélyző-Egylet* m. sz. végrehajtatónak *Nagy János és neje Husztics Julianna* és *Urbán György* végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, a debreczeni kir. törvényszék területén levő, a debreczeni 8391. sz. tjkönyvben A + 5373/b—2/b—1. hrsz. a felvét a Nagy János és neje Husztics Julianna nevének álló Téggláskerti szőlőre 1200 kor., továbbá a debreczeni 7548. sz. tjkönyvben A + A + 5373/b—1. hrsz. a felvét az Urbán György nevének álló Téggláskerti szőlőre 1430 kor. ezennel megállapított kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1912. évi július hó első napján délelőtt 9 órakor e kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános árverésen 664 kor., illetve 733 korona 33 filléren alul eladatni nem fog.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 20%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanra megállapított kikiáltási árnál magasabb ígérést tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 20%-ig kiegészíteni, különben ígérete figyelmen kívül marad és a nyomban folytatandó árverésen részt nem vehet.

Debreczen, 1912. évi április hó 10-én. A kir. törvényszék telekkönyvi hatósága: törvsz. bíró.

Kádoss sk., kir.

A kiadmány hitelül:

Simony, kir. ig. tkvezető.

7731—1912.

Hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város házipénztárának és a házipénztár által kezelt alapoknak 1911. évi zárószámadása egybeállítván, az az 1886. évi XXI. t.-c. 17. §-a rendelkezéséhez képest a számvevői hivatalnál a folyó évi május hó 4-ik napjától kezdődőleg 15 napi közszemlére kitétetett.

Erről a város adózó lakossága azzal értesítettik, hogy a zárszámadás az említett helyen, a hivatalos órák alatt megtekinthető, s arra, a hivatkozott törvényszakas szerint észrevételek tehetők és azok a folyó évi május hóban tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőzőleg 5 nappal a városi tanácshoz beadhatók.

Kelt Debreczen szab. kir. város tanácsának 1912. évi május hó 2-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Butorozott szoba

Piac-utca 71. (II. emelet fölépő.)

kiadó igazán jutányos áron.

Kereskedő alkalmazottaknak nagyon alkalmas, esetleg reggelivel.

AZ ELSŐ PILSNERI RÉSZVÉNY SÖRFŐZDE
és a MÜNCHENI „SPATEN“-sörgyár ker. képviselője
Hajdu, Bihar, Szabolcs, Szatmár és Borsodvármegyék területére úgy hordós, mint üveges sörökben
Fischbein Jenő sörnagykereskedőnél
Debreczen, Hatvan-utca 30 szám alatt.
Fenti sörgyártmányok kimérve kaphatók Debreczenben a Piac- és Kossuth-utca sarkán levő
Pilsneri sörház pincéje éttermében és sörosarnokában.

KOBRAK CZIPŐK!

PÜNKÖSDRE VEGYÜNK

**KOBRAK
CZIPŐT!!!**

KOBRAK czipők raktára
Hermann Jenőnél, Piacz-utca 42.

KOBRAK CZIPŐK!

Ügyeljünk a Kobrak czégre!

Bevevett szabott árak!

Donogán és Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyeg áruház.
Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Telefon 632.

Telefon 632.

HALMÁGYI

divatháza Debreczen, Piac-utca, a főpostával szemben.

Costüm osztály.

Női- és leány-costümök, remek kivitel . . . K 30-tól.

Pongyola osztály.

Creton és mosó Delain, divatos formák . . . K 10-től.

Felöltő osztály.

Kék cheviott felöltők és Raglánok . . . K 18-tól.

Eredeti modellek.

Szolid, olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás. Külön mérték osztály.

URANUS

Vásártéri
nyári helyiség.

SZINHÁZ

Igazg. tulajd.
SUCHAN REZSŐ.

E héten!

Szenzációk hete!

E héten!

Szenzációk hete!

Hétfőn, kedden, szerdán,
EGY CSÓK TÖRTÉNETE.

Színmű 2 felvonásban. Irta: Garnay Andor Előadják: a budapesti Vígyszínház művészei. Mészáros Giza, Tanay, Csontos, Vendrei stb. Az első magyar művész felvétel!

Nebátsvirág kisasszony.

Operette 3 felvonásban. Irta: Meilhac és Millaud, zenéjét szerezte Hervé Előadják a milánói „Scala színház” művészei.

oo Azonkívül a hetedhét országra szóló fényes műsor. oo

Előadások este pont 8-tól! Mérsékeltlen felemelt helyárak!

Csütörtökön és pénteken.

„URÁNIA”
ELŐADÁS

A TITANIC

borzalmas
katasztrófa

2 részben, 110 színesen vetített és 8 mozgófényképpel.

Hajnal Mulató

Debreczen, Petőfi-tér 7. szám.

Igazgató-tulajdonos

HAJNAL GYULA.

A főváros legkiválóbb kabaré és orfeum művészeinek vendégfellepte. Szenzációs attrakciók.

A Pilsneri sörház

Debreczen! Első Takarékpénztár épületében,
bejárat úgy a Piac-, mint a Kossuth-u. felől

Sternád Ferenc vette át.

Ebédekre, vacsorákra abonémákat elfogad. Bankettekre,
társasvacsorákra, összejövetelekre: külön terem.

Étkezéseket házhoz hordással jutányosan elfogad.

Szabó Miklós

Debreczen, Piacz-utca 19. sz. alatt
(volt Ranunkel házban)

Rendelészerűen készült, kész
férfi, fiu és gyermekruha
különlegességek állandóan raktáron.

Külön mértékszerűen
angol uri szabóság.

Helyi és megyei telefon 10—64.

**Legolcsóbb szabott árak
minden darabon feltüntetve.**

 Üzletáthelyezés!

APRÓDY JÓZSEF

órák és ékszerész

Debreczen, Piacz-u. 30. sz.

Svájci zseb-, inga-, fali- és ébresztő-órák raktára.

Nagy raktár: arany órák, arany lánczok, függők és gyűrűkben.

Arany- és ezüstneműek javítása és átalakítása, ezüstözés és aranyozás, drágaköves ékszerek kőfoglalása a legpreczizebben.

Mindennemű vésések sima és homoru tárgyakra művészi kivitelben.

Kronométer műórasság. Órákülönlegességek, antik órák javítása.

Legolcsóbb bevásárlási torrás!

Üzletátbelyezés! **ÁRON MIKSA** Üzletátbelyezés!

szesz-, bor- és sörnagykereskedését összpontosítván, egész üzletét a Turás-kerti telepre, Kishegyesi-ut 3. szám alá, Debreczen-vásártér állomás közvetlen közelébe helyezte át.

Az egész üzlet teljesen ujonnan van felszerelve és mindenféle szeszesitalokkal, kitűnő kerti, homoki faj és hegyi borokkal nagy választékban ellátva áll a tisztelt közönség rendelkezésére.

A Dréher-féle sör-főraktár a legújabb amerikai jégházzal és modern gépekkel van berendezve. Az eladás alá kerülő hordós sörök, minden további hűtés nélkül azonnal csapraerhetők. Üveges sörök az 1911. évi drezdai egészségügyi kiállításon arany éremmel — első díjjal — kitüntetett gépekkel fejtve versenyen felüli kiváló jó minőségben kaphatók.

Megrendelések direkt a telepre — **telefon 13. szám** — intézendők. Szóbeli megrendeléseket elfogad Áron Miksa kimérése, Dégenfeld-tér 8. szám és rögtön telefonon továbbit.

A megrendelések a lehető **legpontosabban és leggyorsabban eszközöltetnek.** Vidéki vevők fuvarosai részére pihenő és etető hely van a telepen.

Csinosan butorozott szoba kiadó olcsó áron Piac-utca 71. szám alatt.

(Schwarcz Vilmos butorgyáros házában.)

II. emelet, főlépcső.

Kereskedő alkalmazottak-
nak nagyon alkalmas.